

УДК [341:620.9](4:477)

**НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ У ПАЛИВНО-
ЕНЕРГЕТИЧНОМУ КОМПЛЕКСІ УКРАЇНИ**

***В.О. Корнієнко, к.ю.н., професор кафедри менеджменту
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»***

У дослідженні проведено моніторинг нормативно-правового регулювання у паливно-енергетичному комплексі України за останній час та показано подальші перспективи розвитку комплексу.

***Ключові слова:* нормативно-правове регулювання, паливно-енергетичний комплекс України, Міненерговугілля України, Верховна рада України.**

Постановка проблеми. З урахуванням реальної динаміки розвитку економіки країни, цінових тенденцій на світових ринках паливних ресурсів і відповідного корегування запланованих приростів енергоспоживання Енергетична стратегія України до 2030 року покладає на паливно-енергетичний комплекс України функцію забезпечення економіки і соціальної сфери країни основними видами енергоносіїв і сировинними ресурсами для потреб промисловості.

Одним із дієвих механізмів для її реалізації є нормативно-правове регулювання у паливно-енергетичному комплексі України та, зокрема, підвищення якості законопроектної роботи.

Виклад основного матеріалу. Міненерговугілля України визначив одним з пріоритетних напрямів діяльності організацію результативної співпраці з Верховною Радою України, спрямованої на забезпечення сталої роботи паливно – енергетичного комплексу України та розв’язання першочергових завдань його економічного розвитку.

З цією метою було налагоджено конструктивну роботу та взаємодію з комітетами Верховної Ради України та народними депутатами України щодо проведення консультаційної та роз’яснювальної роботи, спрямованої на відстоювання позицій Міністерства енергетики та вугільної промисловості України стосовно розроблених проектів законів України, інших законодавчих актів, питань, що впливають на функціонування паливно – енергетичного комплексу України.

За результатами проведеної у Міненерговугілля України законопроектної роботи у поточному році прийнято за основу та в цілому проекти законів України, що стосуються наступних сфер діяльності ПЕК України:

1. Ратифікації міжнародних угод (законопроекти № 0040, 0025);
2. Ліцензування діяльності з виробництва теплової енергії (№ 2079а);
3. Внесення змін до Податкового кодексу України (№ 2841);
4. Внесення змін до Бюджетного кодексу України (№2476а);
5. Погашення заборгованості державних підприємств вугільної промисловості (№ 1178);
6. Затвердження соціальної програми про поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища на 2014-2018 рік (№ 1184);
7. Адаптації законодавства України до законодавства ЄС (№ 2471а);
8. Внесення змін до Гірничого закону України (№ 2843);
9. Митного оформлення радіоактивних матеріалів (№1185).

Крім того, Міністерство енергетики та вугільної промисловості України проводило підготовку та надавало пропозиції до законопроектів, що впливають на функціонування ПЕК України поданих іншими центральними органами виконавчої влади або народними депутатами України. Позиція Міненерговугілля України активно відстоювалася у комітетах, депутатських фракціях та на пленарних засіданнях Верховної Ради України. За результатами проведеної законопроектної роботи прийнято за основу та в цілому проекти законів України, що стосуються наступних сфер діяльності ПЕК України:

СЕКЦІЯ 2
«Інновації в економіці та менеджменті:
аналіз проблем і стратегія розвитку

1. Гірничої сфери (№1109);
2. Щодо спеціальних дозволів на користування надрами (№0874);
3. Щодо погашення заборгованості за енергетичні ресурси (№3057);
4. Щодо встановлення цін (тарифів) (№2107);
5. Функціонування ринку електричної енергії України (№ 0916);
6. Забезпечення стабільної роботи стратегічних підприємств енергетичної галузі (№1175).

Слід зазначити, що проведене Міністерством енергетики України у поточному році нормативно-правове регулювання у паливно-енергетичному комплексі України надало можливість комплексного розв'язання проблем, врегулювання нагальних питань та забезпечення сталого розвитку галузі. Так, прийняття Закону України «Про ратифікацію Фінансової угоди (Проект «Реабілітація гідроелектростанцій») між Україною та Європейським інвестиційним банком», (законопроект № 0040) надає можливість залучити кредит у розмірі 200 млн. євро від Європейського інвестиційного банку для фінансування реконструкції гідромеханічного та електромеханічного обладнання на семи гідроелектростанціях Дніпровського каскаду: Київській ГАЕС та ГЕС, Канівській ГЕС, Кременчуцькій ГЕС, Дніпродзержинській ГЕС, ДніпроГЕС-1 та ДніпроГЕС-2.

Прийняття Закону України «Про погашення заборгованості державних підприємств вугільної галузі із сплати страхових внесків та штрафних санкцій (пені) до Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України», (№ 1178) [1] сприяло покращенню стану розрахунків підприємств вугільної галузі із Фондом соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України, що сприятиме Фонду виконувати вчасно і в повному обсязі зобов'язання перед потерпілими на виробництві та членами їх сімей щодо здійснення страхових виплат та надання соціальних послуг. Було врегульовано питання погашення заборгованості державних підприємств вугільної галузі до Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України шляхом реструктуризації зазначеної заборгованості на строк не більше ніж 120 календарних місяців з дати укладання договору про розстрочення із подальшим її погашенням щомісяця рівними частинами.

З прийняттям Закону України «Про затвердження Загальнодержавної соціальної програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища на 2014-2018 роки», (№ 1184) [2] стало можливим комплексне розв'язання проблем у сфері охорони праці, формування сучасного безпечного та здорового виробничого середовища, мінімізація ризиків виробничого травматизму, професійних захворювань та аварій на виробництві, що сприятиме сталому економічному розвитку та соціальній спрямованості, збереженню і розвитку трудового потенціалу України. В результаті виконання Програми слід очікувати:

- формування сучасного безпечного та здорового виробничого середовища;
- мінімізації ризиків виробничого травматизму, професійних захворювань та аварій на виробництві;
- зниження до 2018 року коефіцієнту частоти виробничого травматизму як загального, так і з смертельним наслідком;
- збереження здоров'я та життя трудового потенціалу країни;
- забезпечення скорочення соціальних і економічних втрат від негативних наслідків на виробництві;
- забезпечення сталого зростання національної економіки.

Реалізація положень Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу

**Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні тенденції соціально-економічного розвитку агропромислового
виробництва України в контексті інтеграції у світову економіку»**

України щодо вдосконалення оподаткування пільгової категорії осіб, які отримують побутове паливо відповідно до Гірничого закону України», (№ 2841) дозволяє застосувати єдиний підхід при звільненні від оподаткування наданого згідно норм Гірничого Закону України побутового палива, як особам, що отримують вугілля, так і пільговим категоріям людей, що забезпечуються торф'яним брикетом.

Прийняття Закону України «Про внесення зміни до статті 17 Закону України «Про теплопостачання» (щодо ліцензування діяльності з виробництва теплової енергії)», (№ 2079а) визначило орган ліцензування для здійснення діяльності у сфері теплопостачання шляхом віднесення до компетенції Національної комісії що здійснює державне регулювання у сфері енергетики ліцензування діяльності з виробництва теплової енергії на теплових та атомних електростанціях. Прийняття цього закону усунуло прогалини у законодавстві, яке регулює діяльність у сфері теплопостачання та удосконалити державне регулювання діяльності у сфері теплопостачання відносно теплової енергії, що виробляється на теплових та атомних електростанціях.

Закон України «Про внесення зміни до статті 6 Закону України «Про Державний бюджет України на 2013 рік» (щодо НАК «Нафтогаз Україна»)), (№ 2476а) [3] спрямовано на забезпечення своєчасних та у повному обсязі розрахунків з Відкритим акціонерним товариством "Газпром" за природний газ, імпортований в Україну, збалансування грошових потоків Національної акціонерної компанії "Нафтогаз України" та виконання нею обов'язкових платежів. Реалізація положень цього законопроекту сприятиме збалансуванню грошових потоків Національної акціонерної компанії "Нафтогаз України" шляхом продовження до 7 років терміну користування кредитними коштами у загальному обсязі 2,0 мільярда доларів США, залученими в рамках кредитної Угоди з Відкритим акціонерним товариством «Газпромбанк» та забезпеченню сталої та безперебійної роботи газотранспортної системи України.

З прийняттям Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2013 рік» щодо державних вугледобувних підприємств», (№ 2404а) [4] врегулювалося питання своєчасної виплати заробітної плати працівникам державних вугледобувних підприємств та оплати спожитої електричної енергії у 2013 році та збільшення видатки на 5 500,0 млн. грн. за бюджетною програмою «Державна підтримка на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції».

Після прийняття Закону України «Про ратифікацію Угоди між Кабінетом Міністрів України, Урядом Російської Федерації та Урядом Угорщини про перевезення ядерних матеріалів між Російською Федерацією та Угорщиною через територію України», (№ 0025) [5] врегулюється питання забезпечення безпеки та розподілу відповідальності Сторін при здійсненні міжнародних перевезень ядерних матеріалів, забезпечує створення відповідних договірно-правових умов для гарантії безпеки довкілля при здійсненні міжнародного співробітництва та реалізацію переваг України, як транзитної держави. Ратифікація Угоди дасть змогу:

- вдосконалити законодавчу базу у відносинах між Україною, Російською Федерацією та Угорщиною при здійсненні перевезень ядерних матеріалів;
- визначити чіткі механізми взаємодії компетентних органів Сторін на всіх етапах перевезення ядерних матеріалів;
- в повній мірі вирішити питання щодо забезпечення ядерної та радіаційної безпеки та фізичного захисту при здійсненні перевезення ядерних матеріалів;
- привести у відповідність до вимог Віденської конвенції про цивільну

СЕКЦІЯ 2
«Інновації в економіці та менеджменті:
аналіз проблем і стратегія розвитку

відповідальність за ядерну шкоду від 21.05.1963р. існуючу договірно-правову базу у відносинах між Україною, Російською Федерацією та Угорщиною при здійсненні перевезень ядерних матеріалів щодо вирішення питання відшкодування збитків у випадку ядерного інциденту.

У Законі України «Про внесення зміни до статті 59 Закону України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» щодо митного оформлення радіоактивних матеріалів», (№ 1185) пропонується статтю 59 Закону України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» доповнити нормою щодо здійснення митного оформлення радіоактивних матеріалів за умови подання декларантом дозволу на перевезення радіоактивних матеріалів, виданого органом державного регулювання ядерної та радіаційної безпеки.

Законом України «Про внесення зміни до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» щодо заборони на порушення справ про банкрутство гірничих підприємств», (№ 1109) [6] передбачено внесення зміни до абзацу п'ятого пункту 1 розділу VII «Прикінцеві положення» Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», зокрема, продовжити термін дії заборони на порушення господарським судом справ про банкрутство гірничих підприємств до 1 січня 2015 року, що у свою чергу дасть змогу Уряду України в рамках реалізації енергетичної стратегії України та Концепції розвитку вугільної промисловості України здійснити при державній підтримці комплекс заходів з реформування, технічного переоснащення та забезпечення сталого розвитку вугільних підприємств. Крім того, зазначений мораторій надає можливість забезпечувати сталу роботу об'єднаної енергетичної системи України та не допустити її руйнування з непередбачуваними екологічними та соціальними наслідками, підготовки до належного проходження підприємствами паливно-енергетичного комплексу періоду осінньо-зимового максимуму.

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення стабільної роботи стратегічних підприємств енергетичної галузі», (№ 1175) передбачається внести зміни до Закону України від 23.06.2005 № 2711-IV «Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу» (далі - Закон № 2711) у частині продовження терміну дії процедури погашення заборгованості підприємств ПЕК до 1 січня 2014 року. Крім того, зазначеним законом на період дії процедури погашення заборгованості призупиняється порушення справ про банкрутство стосовно підприємств ПЕК шляхом внесення відповідних змін до законів України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» та «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом».

Основною метою прийняття Закону України «Про засади функціонування ринку електричної енергії України», (№ 0916) [7] є лібералізація Оптового ринку електроенергії України та створення ефективного конкурентного середовища на ринку електричної енергії з урахуванням основних вимог законодавства ЄС, у тому числі передбачених Директивою ЄС № 2003/54/ЄС про загальні правила функціонування внутрішнього ринку електроенергії та Регламентом N 1228/2003 стосовно умов доступу до мережі транскордонної передачі електроенергії. Положеннями зазначеного закону забезпечено впорядкування термінології, що застосовується у нормативно-правових актах України, з урахуванням вимог європейського законодавства, введення нових необхідних визначень, потреба в яких зумовлена процесом реформування оптового ринку електроенергії, але які на даний час відсутні у законодавчій базі.

**Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні тенденції соціально-економічного розвитку агропромислового
виробництва України в контексті інтеграції у світову економіку»**

Положеннями проекту Закону визначені повноваження та функції органів державної влади та суб'єктів ринку електричної енергії щодо діяльності на ринку електроенергії: повноваження центрального органу виконавчої влади що здійснює державне управління в галузі (Міненерговугілля) та Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики; функції адміністратора комерційного обліку; функції адміністратора розрахунків; функції оператора ринку електричної енергії «на добу наперед»; функції системного оператора. Закону забезпечує механізми державного контролю шляхом визначення видів діяльності на ринку електроенергії, які потребують ліцензування (діяльність з виробництва електроенергії, постачання електроенергії, передачі електроенергії магістральними, міждержавними та місцевими (локальними) електричними мережами, здійснення централізованого диспетчерського (оперативно-технологічного) управління об'єднаною енергетичною системою України, забезпечення функціонування ринку «на добу наперед»). Прийнятий Закон України забезпечує досягнення дієвого та конкурентного внутрішнього ринку шляхом врегулювання питань функціонування ринку електричної енергії України

Крім того, прийняті в першому читанні:

- проект Закону України «Про внесення змін до Гірничого закону України щодо забезпечення вугіллям або торф'яними брикетами», (№ 2843), який дозволить зменшити витрати на ліквідацію неперспективних вугледобувних підприємств, оскільки постачання та доставка кам'яного вугілля на територію Кіровоградської та Черкаської областей є значно дорожчою, а опалення осель брикетами склалася історично.

- проект Закону України «Про внесення зміни до пункту 9 розділу II «Прикінцеві положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» (щодо експорту енергоносіїв до країн-членів Енергетичного Співтовариства)», (№ 2471а), яким пропонується відмінити застосування вивізного (експортного) мита під час оформлення експорту енергопродуктів (газ, природний газ в газоподібному стані, природний газ в скрапленому стані та інше) до країн - членів Енергетичного Співтовариства. Реалізація положень цього законопроекту сприятиме виконанню Україною взятих зобов'язань по приведенню законодавства у відповідність із законодавством Європейського Союзу, в тому числі в частині виконання зобов'язань, передбачених Протоколом про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства.

- проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо встановлення цін (тарифів)», (№ 2107), який чітко визначить повноваження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики (далі - НКРЕ) з встановлення ціни і тарифів на електроенергію та природний газ для комунально-побутових потреб населення, а також визначить порядок встановлення державних регульованих цін в розмірі нижчому від економічно обґрунтованого розміру. Крім того, вдосконалюється правове регулювання повноважень органів державної влади щодо встановлення цін і тарифів на електроенергію і природний газ для населення та встановлення державних регульованих цін в розмірі нижчому від економічно обґрунтованого розміру.

- проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2013 рік» щодо погашення заборгованості за енергетичні ресурси», (№ 3057), який передбачає проведення розрахунків за електричну енергію шляхом погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, послуги з централізованого водопостачання та водовідведення, що вироблялися, транспортувалися та постачалися населенню, яка виникла у зв'язку з невідповідністю фактичної вартості теплової енергії та послуг з централізованого водопостачання та водовідведення тарифам, що затверджувалися та/або погоджувалися органами державної влади чи місцевого самоврядування, погашення заборгованості підприємств водопостачання за електричну енергію, спожиту для провадження діяльності з перекидання води у маловодні регіони, а також забезпечення своєчасних розрахунків за електричну енергію державних вугледобувних підприємств, шахт 3-ої групи.

- проект Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про надра (щодо спеціальних дозволів на користування надрами)», (№ 0874) сприятиме зацікавленості інвесторів у видобутку корисних копалин, оскільки запропоновані зміни гарантують цим інвесторам здійснювати промислову розробку розвіданих ними родовищ. Зауваження Міністерства енергетики України до законопроекту стосовно виключення з абзацу другого статті 16 законопроекту (попередній реєстр. № 9539 від 06.12.2011 шостого скликання ВРУ) словосполучення «виконання додаткових процедур» виконано.

Висновки. Проведений моніторинг вказує на дієвість та ефективність нормативно-правового регулювання у паливно-енергетичному комплексі України.

Список літератури:

1. Закон України «Про погашення заборгованості державних підприємств вугільної галузі із сплати страхових внесків та штрафних санкцій (пені) до Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України», (№ 1178).

2. Закону України «Про затвердження Загальнодержавної соціальної програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища на 2014-2018 роки», (№ 1184).

3. Закон України «Про внесення зміни до статті 6 Закону України «Про Державний бюджет України на 2013 рік» (щодо НАК «Нафтогаз Україна»)), (№ 2476а).

4. Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2013 рік» щодо державних вугледобувних підприємств», (№ 2404а).

5. Після прийняття Закону України «Про ратифікацію Угоди між Кабінетом Міністрів України, Урядом Російської Федерації та Урядом Угорщини про перевезення ядерних матеріалів між Російською Федерацією та Угорщиною через територію України», (№ 0025).

6. Законом України «Про внесення зміни до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» щодо заборони на порушення справ про банкрутство гірничих підприємств», (№ 1109).

7. Закону України «Про засади функціонування ринку електричної енергії України», (№ 0916).

**НОРМАТИВНО - ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ В ТОПЛИВНО -
ЭНЕРГЕТИЧЕСКИЙ КОМПЛЕКС УКРАИНЫ**

***В.А. Корниенко, к.ю.н., професор кафедри менеджмента
ОП НУБиП України «Нежинський агротехнічний інститут»***

В исследовании проведен мониторинг нормативно - правового регулирования в топливно - энергетическом комплексе Украины за последнее время и показано дальнейшие перспективы развития комплекса

Ключевые слова: нормативно - правовое регулирование, горюче - энергетический комплекс Украины, Минэнергоугля Украины, Верховная Рада Украины.

LEGAL REGULATION IN THE FUEL AND ENERGY COMPLEX UKRAINE

***Valerii O. Kornienko, Ph.D., Professor of Management
SS NULES of Ukraine «Nizhyn Agrotechnical Institute»***

The study monitored legal regulation in the energy sector of Ukraine in recent years and shows the future prospects of the complex.

Keywords: legal regulation, fuel and energy complex of Ukraine, Ministry of Energy and Coal Industry of Ukraine, Verkhovna Rada of Ukraine.